

MAATREGELEN OP VARKENSHOUDERIJEN TER VOORKOMING VAN ZOËNOSEN

Brabant-Zuidoost

Hart voor Brabant

West-Brabant

MAATREGELEN TER VOORKOMING VAN INSLEEP, VERSPREIDING EN UITSTOOT VAN ZOÖNOSEN

Aanleiding: Gemeenten vragen steeds vaker om een advies van de GGD over een uitbreiding of nieuwvestiging van een veehouderijbedrijf. Waar er bij vergunningaanvragen voor milieufactoren, zoals geur, fijnstof en endotoxinen wettelijke kaders en gezondheidkundige normen zijn, zijn die er voor zoönosen niet. Om een eenduidige advisering door GGD'en te bevorderen zijn de GGD Brabant-Zuidoost, GGD West-Brabant en GGD Hart voor Brabant in 2019 gestart met het project "Boer en Verstand".

Vraagstelling: Welke maatregelen om de insleep, verspreiding en uitstoot van zoönosen op veehouderijen te voorkomen, zijn (wetenschappelijk) onderbouwd en worden relevant en haalbaar geacht door experts?

Methoden: We voerden een literatuuronderzoek uit en haalden maatregelen uit relevante rapporten en checklists. Vervolgens werden experts 3 keer bevraagd over de relevantie en haalbaarheid van de maatregelen met behulp van de Delphi-methode. De expertgroep bestond uit dierenartsen, veehouders, medewerkers van kennisinstituten (RIVM, faculteit diergeneeskunde, WUR) en GGD-medewerkers betrokken bij de gezondheidkundige advisering veehouderij.

Resultaten: De maatregelen zijn onderverdeeld in de volgende thema's: hygiëne, aankoop nieuwe dieren, contact andere dieren en ongedierte, ziektemanagement en vaccinatie, eigenschappen erf en stal, watergebruik, kadavers geboorteproducten en mest, lucht en ventilatie en toegang erfbetreders. Aan het einde van de 3 consultatierondes zijn er 38 relevante en haalbare maatregelen die van toepassing zijn op alle veehouderijsectoren. Aanvullend zijn er 20 maatregelen specifiek voor varkensbedrijven, 19 voor pluimveebedrijven, 13 voor geitenbedrijven en 5 voor rundveebedrijven.

Conclusie: De GGD'en kunnen deze lijst met maatregelen per diersoort gebruiken bij de advisering over veehouderijbedrijven aan gemeenten.

- 2 -

VARKENS

Hygiëne

Reiniging en desinfectie

- De desinfectiebaden worden minimaal twee keer per week verschoond, ook al lijkt het bad nog schoon
- De desinfectiebaden worden altijd verschoond als ze zichtbaar verontreinigd zijn
- Bedrijfsvreemd materiaal (bijvoorbeeld transportmanden) wordt gereinigd en gedesinfecteerd vóór gebruik in de stal
- Transportwagens worden tussen transporten van dieren grondig gereinigd en gedesinfecteerd
- De juiste concentratie en inwerktijd van desinfectiemiddelen zoals door de fabrikant aangegeven wordt gebruikt
- Het bedrijf heeft protocollen voor bedrijfshygiëne, bijvoorbeeld een schoonmaakprotocol
- Het bedrijf heeft protocollen voor reiniging en desinfectie
- Handen worden gewassen en/ of ontsmet voor het betreden van de verschillende afdelingen
- Tussen de verschillende afdelingen worden desinfectiebaden gebruikt voor de laarzen (nadat laarzen ontdaan zijn van modder/ mest) of worden laarzen gewisseld

- Stallen worden na elke ronde gereinigd en gedesinfecteerd voordat er nieuwe (jonge) dieren in komen
- Na het verhokken van dieren worden gangen gereinigd en gedesinfecteerd
- Verlostangen/ hulpmiddelen bij verlossingen worden na gebruik gereinigd en gedesinfecteerd.

Overige hygiënemaatregelen

- Plastic wegwerphandschoenen worden gebruikt bij verlossingen
- Plastic wegwerphandschoenen worden gebruikt bij contact met vloeistoffen (bloed, pus, mest, urine)
- Tijdens werkzaamheden in de stallen worden geen hand- en polssieraden (zoals horloge) gedragen
- Gereedschappen (bijvoorbeeld bezem, schop, kruiwagen) zijn afdeling- of compartimentgebonden
- Injectiespuiten en -naalden zijn gescheiden per diergroep/ leeftijd
- Door middel van waarschuwingsborden, informatieborden, looproutes, hekken en poortjes wordt gewenst gedrag van personeel en bezoekers gestimuleerd
- Het bedrijf heeft protocollen voor persoonlijke hygiëne (handen wassen) voor personeel en bezoekers
- Per afdeling wordt bedrijfseigen kleding en schoeisel aangedaan
- Transportwagens zijn leeg voordat dieren worden geladen en worden afgevoerd van het bedrijf
- Binnen het bedrijf wordt van jong naar oud gewerkt
- Tussen twee productiecycli wordt een periode van leegstand gehanteerd.

Aankoop van nieuwe dieren

- In de quarantainestal wordt een all-in/all-out systeem gebruikt
- De quarantainestal heeft een eigen hygiënesluis.

Contact van bedrijfsmatig gehouden dieren met ongedierte en andere dieren

- 3 -

- Het bedrijf heeft een ongediertebestrijdingsprotocol of een contract met een ongediertebestrijdingsorganisatie
- Het bedrijf heeft een insectenbestrijdingsprotocol
- Voedersilo's zijn goed afgesloten
- Afvalbakken op het bedrijf zijn afgesloten
- Stro/strooisel wordt buiten afgedekt opgeslagen
- Gezelschapsdieren, zoals honden en katten, hebben geen toegang tot de stallen, voedersilo's en opslag van stro/ strooisel.

Ziektemanagement en vaccinatie

- Vaccinatie: wettelijke voorschriften en voorschriften van de bedrijfsdierenarts worden gevolgd
- Bij zieke dieren of vermoeden van ziekte/ aanwezigheid zoönotische agentia wordt de dierenarts ingeschakeld
- Bij een verhoogd aantal abortussen wordt de dierenarts ingeschakeld
- De veehouder doet mee aan verplichte monitoring- en bestrijdingsprogramma's (bijv. tankmelkabonnement, salmonella)
- De voorschriften van de bedrijfsdierenarts voor antibioticagebruik worden gevolgd, waarbij gestreefd wordt naar een reductie
- Zieke dieren worden afgezonderd in de ziekenboeg.

Eigenschappen van het erf en de stal en de inrichting van de bedrijfsruimte

- Compartimentering: leeftijdsgroepen zijn gescheiden.

Watergebruik

- Waterput, opslagtank en waterleidingen zijn volledig en goed afsluitbaar
- Er wordt geen gebruik gemaakt van oppervlaktewater als reinigingswater voor stallen
- De kwaliteit van het drinkwater wordt, conform sectoreisen, microbiologisch onderzocht
- Drinkwaterleidingen worden regelmatig gereinigd
- Er wordt geen gebruik gemaakt van oppervlaktewater (slootwater) als drinkwater voor de dieren.

Kadavers, geboorteproducten, dierlijke producten en mest

- Kadavers worden dagelijks uit de stallen verwijderd
- Bij het oprapen van dode dieren worden handschoenen gedragen
- Na het oprapen van dode dieren worden handen gereinigd en gedesinfecteerd
- De kadaveropslag is goed afsluitbaar en bij voorkeur gekoeld
- Geboorteproducten worden in de kadaverton afgevoerd.

Lucht en ventilatie/ uitstoot stof en bio-aerosolen

- De luchtwassers worden onderhouden en gereinigd volgens voorschriften van de fabrikant
- De stoffilters worden vervangen volgens voorschrift fabrikant.

Toegang erfbetreders (bezoekers en personeel)

- Bezoekers moeten zich melden voordat ze de stallen kunnen betreden
- Het aantal bezoekers wordt beperkt. Alleen noodzakelijke bezoekers, zoals dierenartsen, betreden de stallen
- Aan de toegang van het bedrijf zijn voetbaden/ laarzenwassers
- Toegang tot het stalgedeelte van het bedrijf is alleen mogelijk via een hygiënesluis
- Bezoekers trekken in de hygiënesluis bedrijfseigen kleding en schoeisel (laarzen/ overschoentjes) aan
- Bezoekers wassen en ontsmetten de handen voor toegang tot de stallen en bij vertrek
- Erfbetreders die meerdere bedrijven bezoeken gebruiken bedrijfseigen kleding en laarzen bij het betreden van de stallen.

- 4 -

Brabant-Zuidoost

✉ Postbus 8684
5605 KR Eindhoven

☎ 088 003 11 00

🌐 www.ggdbzo.nl

Hart voor Brabant

✉ Postbus 3024
5003 DA Tilburg

☎ 088 368 70 00

🌐 www.ggdhvb.nl

West-Brabant

✉ Postbus 3024
5003 DA Tilburg

☎ 088 639 20 00

🌐 www.ggdwb.nl